

GLOBAL IQLIM O'ZGARISHLARI SHAROITIDA TABIIY
RESURSLARDAN FOYDALANISH MASALALARI

Sabirova Z.A.

Qoraqalpoq Davlat Universiteti, O'zbekiston

Аннотация. В данной статье рассматриваются вопросы использования природных ресурсов в условиях глобального изменения климата. Подробно рассматриваются причины изменения климата и его глобальные и локальные последствия, а также виды природных ресурсов и проблемы их использования. В статье приводятся стратегии устойчивого развития, использования возобновляемых источников энергии и ресурсосбережения. Данное исследование подчеркивает важность эффективного использования природных ресурсов в борьбе с изменением климата и предлагает пути устойчивого управления ресурсами в будущем. Статья предлагает новые подходы и стратегии в решении проблем, связанных с изменением климата, объединяя экологические, экономические и социальные аспекты.

Ключевые слова: Изменение климата, природные ресурсы, устойчивое развитие, возобновляемые источники энергии, ресурсосбережение, экологические проблемы, экономическое воздействие, социальные аспекты, управление ресурсами, глобальное воздействие.

Abstract. This article examines the use of natural resources in the context of global climate change. The causes of climate change and its global and local consequences, as well as the types of natural resources and the problems of their use are discussed in detail. The article presents strategies for sustainable development, the use of renewable energy sources, and resource conservation. This study highlights the importance of efficient use of natural resources in combating climate change and proposes ways to sustainably manage resources in the future. The article proposes new approaches and strategies in addressing climate change issues, combining environmental, economic, and social aspects.

Keywords: Climate change, natural resources, sustainable development, renewable energy, resource conservation, environmental issues, economic impact, social aspects, resource management, global impact.

Global iqlim o'zgarishlari — bu Yerning iqlim tizimidagi uzoq muddatli o'zgarishlar bo'lib, asosan, global haroratning oshishi va boshqa iqlim parametrlarining o'zgarishi bilan bog'liq. Ushbu jarayon insoniyat uchun jiddiy muammo sifatida paydo bo'lib, uning sabablari va oqibatlarini chuqur o'rganish zarur.[2,50]. Iqlim o'zgarishlarining asosiy sabablari ikki guruhga bo'linadi: inson faoliyati va tabiiy omillar. Inson faoliyati: Bugungi kunda insoniyat tomonidan chiqarilayotgan katta miqdordagi issiqxona gazlari, masalan, karbon dioksid va metan, iqlim o'zgarishining asosiy omillaridan biridir. Sanoat, transport va qishloq xo'jaligi faoliyati natijasida atmosferaga chiqarilgan bu gazlar, global haroratni oshirishga olib kelmoqda. Buning natijasida muzliklar erib, dengiz darajasi ko'tarilmoqda. Tabiiy omillar: Tabiatdagi o'zgarishlar ham iqlimga ta'sir ko'rsatadi. Vulkanlarning erupsiya qilishi, quyosh faoliyatidagi o'zgarishlar va tabiiy sikllar (masalan, Milankovich sikllari) iqlimni o'zgartirishda muhim rol o'ynaydi. Okean

oqimlari: Okeanlarning harakatlari va ularning issiqlikni tarqatishdagi roli ham iqlim o'zgarishida muhim ahamiyatga ega. Okean oqimlari global haroratni ta'sir qiladi va iqlim tizimini muvozanatlashda yordam beradi. Global iqlim o'zgarishlari bir qator jiddiy oqibatlariga olib kelmoqda: Haroratning oshishi: O'rtacha global haroratning oshishi muzliklarning erishiga va dengiz darajasining ko'tarilishiga olib keladi. Bu esa qirg'oq hududlaridagi aholi va ekosistemalarga tahdid solmoqda. Ekosistemalarga ta'siri: Tabiatdagi muvozanat o'zgaradi, ba'zi turlar yo'qoladi, boshqalari esa yangi sharoitlarga moslashadi. Bu biologik xilma-xillikning kamayishiga olib kelishi mumkin. [1, 71-74]. Ijtimoiy va iqtisodiy oqibatlar: Qishloq xo'jaligi, suv ta'minoti va sog'liqni saqlash sohalarida muammolar yuzaga kelishi mumkin. Oziq-ovqat xavfsizligi tahdid ostida qoladi, bu esa ijtimoiy taranglikka olib keladi. Iqlim o'zgarishi global muammo bo'lib, buni hal qilish uchun bir qator choralar ko'rish zarur: Qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish: Quyosh, shamol va boshqa qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishni kengaytirish, energiya iste'molini kamaytirishga yordam beradi. Energiya samaradorligini oshirish: Energiya iste'molini kamaytirish uchun texnologiyalarni takomillashtirish va energiya samaradorligini oshirish zarur. Bu nafaqat iqtisodiy foyda keltiradi, balki atrof-muhitni ham himoya qiladi. Barqaror rivojlanish: Iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyotda ekologik jihatlarni hisobga olish juda muhimdir. Barqaror rivojlanish tamoyillari orqali iqlim o'zgarishi bilan kurashishda samarali natijalarga erishish mumkin. Xulosa qilib aytganda, global iqlim o'zgarishlari insoniyat uchun jiddiy muammo bo'lib qolmoqda. Buni hal qilish uchun xalqaro hamkorlik va harakatlar zarur. Har birimiz bu jarayonda o'z hissamizni qo'shishimiz lozim, chunki kelajak avlodlarning farovonligi bizning qo'limizda.

Global iqlim o'zgarishlari bugungi kunda eng muhim global muammolardan biridir. Bu jarayon nafaqat atrof-muhitga, balki iqtisodiyot va insoniyatning kelajagiga ham salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shu sababli, tabiiy resurslardan foydalanish strategiyalari yanada muhim ahamiyatga ega bo'lib bormoqda. Ular nafaqat resurslarni samarali boshqarishga, balki atrof-muhitni himoya qilishga ham qaratilgan. Barqaror qishloq xo'jaligi — bu tabiiy resurslardan foydalanishda ekologik muvozanatni saqlashga qaratilgan yondashuvdir. Ekologik qishloq xo'jaligi pestitsidlar va sintetik o'g'itlardan foydalanishni kamaytirishga, biologik xilma-xillikni saqlashga va tuproq unumdorligini oshirishga yordam beradi. Agroekologiya esa tabiiy ekotizimlarni hisobga olgan holda qishloq xo'jaligini rivojlantirishni maqsad qiladi. Bu strategiyalar qishloq xo'jaligida barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Qayta tiklanuvchi energiya manbalari, masalan, quyosh va shamol energiyasi, issiqxona gazlarini kamaytirishga yordam beradi. Ushbu energiya manbalarini kengaytirish orqali biz energiya ishlab chiqarishda ekologik toza alternativalarini yaratamiz. Biomassa va bioyoqilg'i kabi boshqa qayta tiklanuvchi manbalar esa qishloq xo'jaligi chiqindilaridan energiya olish imkonini beradi. Suv resurslarini boshqarish ham iqlim o'zgarishi sharoitida muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy suvni

tejash texnologiyalari qishloq xo'jaligi va sanoatda suvdan samarali foydalanishga yordam beradi. Yomg'ir suvi yig'ish tizimlari esa suv ta'minotini yaxshilashda samarali vosita sifatida xizmat qiladi. O'rmonlarni barqaror boshqarish va baliqchilikni boshqarish kabi strategiyalar tabiiy resurslardan barqaror foydalanishni ta'minlaydi. O'rmonlarni barqaror ravishda kesish va tiklash, shuningdek, baliq resurslarini barqaror ravishda boshqarish orqali biz ekosistemalarning muvozanatini saqlaymiz.

Xulosa. Iqlim o'zgarishi va tabiiy resurslardan barqaror foydalanish strategiyalari bugungi kunda muhim ahamiyatga ega. Barqaror qishloq xo'jaligi, qayta tiklanuvchi energiyalar, suv resurslarini boshqarish, tabiiy resurslardan barqaror foydalanish, innovatsion texnologiyalar va ta'lim orqali biz atrof-muhitni himoya qilish va iqtisodiy samaradorlikni oshirishga erishamiz. Xalqaro hamkorlik esa global muammolarni hal qilishda muhim rol o'ynaydi. Har birimiz bu jarayonda faol ishtirok etishimiz zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Alijon o'g'li, S. X. J. (2022). Global iqlim o'zgarishi sharoitida O'zbekistonda suv resurslaridan optimal foydalanish masalalari. География: природа и общество, (2).
2. Alimdjanov, F. (2024). Global iqlim o'zgarishi sharoitida talabalarni ekologik faolligini oshirishni pedagogik omillari. Farg'ona davlat universiteti, (1), 50-50.
3. Maxmadamin o'g'li, O. Y. (2023). Yurtimizda geoeologik muammolar va ularni yechish masalalari. Agrobiotexnologiya va veterinariya tibbiyoti ilmiy jurnali, 2(2), 17-21.
4. Radjapov, M. Y., Eshpanova, G., & Matmuratov, T. R. (2024, May). Mahalliy geoeologik muammolar va ularning keltirib chiqaradigan oqibatlari. In konferensiyalar| conferences (vol. 1, no. 11, pp. 71-74).
5. Turekeeva, A. J., & Joldasbaeva, E. K. (2023). Qoraqalpog'iston Respublikasi xududidagi suv ekotizimlari ifloslanishlari mintaqamizda ekologik muammolariga tavsif. Евразийский журнал академических исследований, 3(2 part 4), 217-224